

Н.Б. Кацена, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

В.А. Ламанов, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення конкурентоспроможності та економічного зростання вітчизняних підприємств в умовах глобалізації визначається достатністю та ефективністю використання фінансових ресурсів, зокрема власних.

Достатній обсяг власного капіталу дозволяє розпочати діяльність, збільшувати її обсяги та сприяє фінансовій незалежності від зовнішніх інвесторів, кредиторів. Відтак, актуальності набувають питання організації системи ефективного управління власним капіталом підприємства, спрямованої на підвищення його прибутковості та посилення конкурентних переваг господарюючого суб'єкта.

Останнім часом проблема ефективного управління власним капіталом підприємства є предметом пильної уваги вітчизняних та зарубіжних вчених і спеціалістів, зокрема: І.В. Дрозд, І.Ю. Спіфанової, В.М. Івахненко, К.В. Ізмайлової, М.І. Ковальчук, Т.Д. Костенко, М.Н. Крейніної, М. Міллера, Є.В. Мних, О.В. Олійник, В.М. Опаріна, І.Д. Фаріон, Д. Ван Хорна, І.Й. Яремко та ін. Та разом з тим залишаються відкритими і потребують подальших наукових розробок питання аналітичного забезпечення управління власним капіталом підприємства.

Вважаємо, що основною метою аналізу власного капіталу підприємства є комплексне, системне дослідження механізму формування, розміщення і використання власних фінансових ресурсів задля забезпечення фінансової стабільності і безпеки підприємства.

Реалізація цієї мети передбачає:

- оцінку змін обсягу, складу, структури і динаміки власних фінансових ресурсів;
- аналіз руху власного капіталу;
- аналіз ефективності використання власного капіталу, та кількісну оцінку факторів, що обумовлюють її зміни;
- виявлення і кількісну оцінку причин зміни темпів зростання власного капіталу підприємства;
- розробку заходів щодо підвищення рівня раціональності

розміщення власних фінансових ресурсів в активах підприємства та ефективності використання власного капіталу.

Джерелами інформації для аналізу формування і розміщення власного капіталу підприємства є звітний бухгалтерський баланс, звіти про фінансові результати, власний капітал і рух грошових коштів, додатки і примітки до балансу й інші форми звітності, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, що розшифровують і деталізують окремі статті пасиву балансу.

Методика аналізу власного капіталу підприємства передбачає системне його вивчення відповідно до визначеної мети і завдань аналізу із застосуванням методичного інструментарію горизонтального, вертикального, коефіцієнтного, порівняльного та інтегрального аналізу.

Горизонтальний аналіз визначає динаміку окремих складових капіталу, а вертикальний – їх структуру. Такі види аналізу лише констатують факти, не пояснюючи причин позитивних чи негативних змін, що відбулись на підприємстві. Порівняльний аналіз передбачає зіставлення показників з плановими, середньогалузевими, показниками конкурентів тощо. Аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів ґрунтується на визначенні співвідношень різних абсолютних показників. Щодо власного капіталу ці показники можна поділити на групи: коефіцієнти фінансової стійкості, коефіцієнти оборотності та рентабельності капіталу.

Отже, аналітичне забезпечення управління власним капіталом підприємства слід розглядати як комплекс дій, що передують прийняттю обґрунтованого управлінського рішення та спрямований на формування інформаційного масиву даних оціночних показників наявності, складу, структури та ефективності використання власного капіталу.

В системі управління власним капіталом аналітичне забезпечення виконує інформаційну (забезпечення інформацією про власний капітал внутрішніх і зовнішніх користувачів), аналітичну (здійснення на підставі облікових даних аналізу стану та розвитку власного капіталу підприємства, його раціональності формування та результативності використання) та контрольну функції.

Саме означені функції визначають основні завдання аналітичного забезпечення управління власним капіталом: надання інформаційної підтримки у прийнятті управлінських рішень; здійснення аналізу та оцінка ефективності використання власного капіталу в різних аналітичних розрізах (за складом і структурою, структурними підрозділами тощо); контроль і планування прибутковості власного капіталу.